

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

2016 - 2017

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Základní škola a Mateřská škola Benešov nad Ploučnicí, příspěv.org.

Adresa školy	Opletalova 699, Benešov nad Ploučnicí
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Dagmar Tesarčíková
Telefon na ředitele	tel: 412 586 366, mobil: 606 646 292
E-mail na ředitele	infozsbnpl@zsbnpl.cz

Školní metodik prevence	Mgr. Hana Svobodová
Telefon	777 706 820
E-mail	svobodova@zsbnpl.cz

Výchovný poradce I. stupeň	Mgr. Martina Turková
E-mail	turkova@zsbnpl.cz

Výchovný poradce II. stupeň	Ing. Hana Brňáková
E-mail	brnakova@zsbnpl.cz
Webová stránka školy	www.zsbnpl.cz

	Počet tříd	Počet žáků
Přípravná třída	1	16
ZŠ – I. stupeň	12	285
ZŠ - II. stupeň	9	209
ZŠ speciální	2	18
Celkem	24	494+16 dětí v PŘ

STRUČNÁ ANALÝZA

V Benešově nad Ploučnicí se nachází jedna základní škola. Základní škola je umístěna ve dvou budovách. První až čtvrtý ročník, včetně přípravné třídy je v budově Komenského ul. (Bílá škola), pátý až devátý ročník je v budově Opletalova ul. (NOVA). Součástí ZŠ jsou i třídy speciální, které se nacházejí v budově Nova. Tyto třídy mají upravený vzdělávací program pro žáky s LMP.

V ZŠ Benešov nad Ploučnicí se vzdělává 494 žáků. Do základní školy docházejí žáci i z několika okolních obcí (Dolní Habartice, Horní Habartice, Heřmanov, Františkov, Malá Veleň, Fojtovice, Valkeřice, Blankartice, Březiny, Soutěsky, Verneřice). Zejména pro tyto dojíždějící žáky je na budově Nova zřízen školní klub s ranním provozem. Je zde přihlášeno 14 žáků.

Součástí školy je také školní družina, kam dochází 120 dětí a žáků do čtyř oddělení.

Žáci mají možnost stravování v blízké jídelně, která není součástí školy, je samostatnou příspěvkovou organizací města.

Každá třída má svou kmenovou učebnu a dále jsou ve škole odborné učebny.

Ve škole je zařízená místnost pro odloučené pracoviště školského poradenského zařízení, která slouží pro potřeby školy, PPP, příp. SPC, kancelář je využívána pro práci školního psychologa, jenž je škole k dispozici jednou měsíčně.

Ve škole jsou zaměstnáni 34 učitelé, 8 asistentů pedagoga a 4 vychovatelky.

Počet učeben: 40, z toho 20 speciálních:

tři pro cizí jazyky, dvě učebny PC, fyzika-chemie a přírodovědná laboratoř, přírodopis, zeměpis-dějepis, hudební výchova, tři učebny výtvarné výchovy, tělocvičny, cvičná kuchyň a rodinná výchova, dílna, aula a galerie, knihovna a tři multimediální učebny

Ve školním roce 2016/2017 se ve všech ročnících vyučuje podle školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání – Škola hrou, vydaného 1. 9. 2007, včetně dodatků; žáci 2. stupně speciálních tříd podle ŠVP pro ZV podle přílohy upravující vzdělávání žáků s LMP, žáci prvního stupně podle ŠVP ZV, upraveného IVP.

Škola má dobré podmínky pro školní i mimoškolní činnost a tuto činnost jednak rozvíjí prostřednictvím vlastních zaměstnanců, jednak ve spolupráci se ZUŠ Žandov, RC Medvídek, CDM Benešov nad Ploučnicí a dalšími subjekty z oblasti zájmové činnosti a volnočasových aktivit dětí a mládeže.

Při výchovně vzdělávací činnosti spolupracuje škola s městským úřadem, s městskou knihovnou, městským kinem, státním zámkem Benešov nad Ploučnicí a dalšími subjekty v Benešově nad Ploučnicí.

Rizikovými místy ve škole jsou prostory šaten, toalety, chodby. Z tohoto důvodu byl v těchto místech posílen dohled pedagogů. Dále pak prostor vstupu do budovy. Zde vykonává dozor v době ranního příchodu a odchodu žáků z vyučování školník s uklízečkou, kteří dohlížejí jak na žáky, tak i na to, aby se do budovy nedostali lidé bez vědomí personálu školy a vedení.

Jelikož do naší školy dojíždějí žáci z okolních vesnic, je pamatováno i na toto. Ráno i odpoledne mohou žáci 1. stupně navštěvovat školní družinu, u žáků 2. stupně je zajištěn školní klub – v ranních hodinách ve škole, odpoledne pak v CDM.

Na začátku školního roku jsou žáci třídními učiteli poučeni o školním řádu, dostanou informace o konzultačních hodinách třídních učitelů, výchovného poradce a metodika

prevence – informace jsou i pro rodiče uvedeny v žákovských knížkách, na stránkách školy a na informační nástěnce.

Každý žák má napsáno v žákovské knížce a potvrzuje svým podpisem, že byl seznámen se školním řádem a je poučen o důsledcích jeho porušení.

Minimální preventivní program vychází z metodických pokynů MŠMT v souladu s § 29 odst. 1 a § 30 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb. A § 18 písm. c) zákona č. 379/2005 Sb., který do prevence sociálně-patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školních zařízeních zařazuje ochranu dětí a žáků před konzumací drog, včetně alkoholu, kouřením, kriminalitou, záškoláctvím, šikanou a jiným násilím, rasismem, intolerancí atd.

I. PEDAGOGOVÉ A OSTATNÍ ZAMĚSTNANCI ŠKOLY

1. V oblasti přímé práce pedagogů

Ke zdokonalení práce pedagogů v oblasti prevence přispěje vzdělávání pedagogů v oblasti prevence i konzultace a získávání informací od metodika prevence, který má specifické znalosti, jak prevenci řešit.

Učitelé školy se shodnou na tom, že primární prevence je především týmová práce, na které se podílejí všichni pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci naší školy. Každý výchovný problém je vždy řešen individuálně, je zjištěna jeho příčina, řešení ji rychlé a pohotové. Jsme si vědomi toho, že pro úspěch naší práce je zcela zásadní zdravé klima školy.

2. Plán vzdělávání ŠMP v oblasti prevence RCH

Název a odborné zaměření vzdělávání	Počet hodin	Datum konání	Realizátor – organizace, odborník
Kočíčí zahrada	8	listopad 2016	Magdaléna, o.p.s. Společnost zabývající se prevencí a léčbou závislostí

3. Způsob spolupráce s ostatními pedagogy ve škole

Preventivní tým: Mgr. Hana Svobodová – učitelka I. st. ZŠ, metodik prevence
Mgr. Martina Turková – učitelka I. stupně, výchovný poradce pro I. st.
Ing. Hana Brňáková – učitelka matematiky, výchovný poradce pro II. st.
Mgr. Dagmar Tesarčíková – ředitelka školy
Mgr. Miroslava Šmídová – zástupce ředitelky školy

Porady: 1x za 14 dní (v případě potřeby častěji)

Kontakty

ŠMP – Mgr. Hana Svobodová	svobodova@zsbnp1.cz
VP budova Bílá – Mgr. Martina Turková	turkova@zsbnp1.cz
VP budova Nova – Ing. Hana Brňáková	brnakova@zsbnp1.cz
Školní psycholog Mgr. Veronika Ušáková pracovnice MPP Děčín	veronika.usakova@pppuk.cz

Pedagogický sbor je v rámci prevence koordinován vedením školy, výchovným poradcem a školním metodikem prevence a má možnost se průběžně informovat o postupech a metodických pokynech. O průběhu naplňování Minimálního preventivního programu informuje vedení školy metodik prevence a spolu s ním pravidelně vyhodnocuje aktuální situaci ve škole. Metodik prevence také spolupracuje s výchovnými poradci školy.

Učitelé působí v rámci prevence na žáky průběžně ve svých hodinách, sledují vztahy v třídních kolektivech, třídní učitelé na třídnických hodinách, na třídních akcích a akcích školy.

V případě potřeby mají žáci možnost svěřit se se svými problémy jednotlivým vyučujícím, výchovnému poradci, metodikovi prevence nebo školnímu psychologovi. Na nástěnkách jsou umístěné informace o důležitých telefonních číslech a kontaktech.

Učitelé mají možnost si kdykoli zapůjčit odbornou a metodickou literaturu, odborné časopisy zabývající se primární prevencí, vše je k dispozici u MP (seznam literatury, viz. příloha č. 1).

II. SPOLUPRÁCE ŠKOLY S RODIČI

1. Způsoby seznámení rodičů s činností ŠMP, možnostmi spolupráce a MPP

Škola nabízí rodičům různé možnosti spolupráce:

- informace prostřednictvím žákovských knížek
- rodiče mohou školu kontaktovat osobně, telefonicky nebo elektronickou poštou
- mohou využít konzultačních hodin učitelů
- rodiče se mohou obracet se svými podněty a dotazy na vedení školy

2. Aktivity podporující spolupráci školy s rodiči

Název aktivity	Datum konání	Vedoucí programu
Den otevřených dveří - workshop	říjen	ŘŠ, školní psycholog
Výstava – ukončení projektu	říjen	Realizační tým
Třídní schůzky	listopad, duben	třídní učitelé

Vánoční jarmark	prosinec	třídní učitelé
Den pro budoucí prvňáky	Květen - červen	TU 1. tříd+ vedení školy
Slavnostní vyřazování žáků	červen	Všichni učitelé
Školy v přírodě	Květen - červen	Třídní učitelé

III. STANOVENÍ CÍLŮ MPP

Krátkodobé cíle:

1. Zapojení pedagogického sboru do systému prevence.
2. Zmapovat potřeby v oblasti primární prevence – provedení monitoringu – zmapování situace v jednotlivých třídách vůči rizikovým formám chování žáků.
3. Zaměřovat se na zavedení preventivních aktivit do nižších ročníků (2. – 4. ročník), poslední studie ukazují, že se snižuje věk dětí, kteří podléhají některým druhům rizikového chování – především bude kladen důraz na eliminaci kouření, ochranu při práci s internetem, hry na počítačích a sledování televize, žákům budou doporučovány jiné aktivity.
4. V prvních ročnících se budou třídní učitelky zaměřovat zejména na dodržování pravidel chování ve škole a na vytvoření zdravého kolektivu.
5. Zlepšovat práci se třídou, zlepšit klima v problematických třídách. Třídy, ve kterých se již objevily problémy, třídy které vykazují vztahové problémy. Zkvalitnit vedení třídnických hodin.
6. Redukovat výskyt agresivity a násilného chování žáků k sobě navzájem.
7. Působit na žáky v oblasti zdravého životního stylu.
8. Vést žáky k ochraně svého i cizího majetku.

Dlouhodobé cíle:

1. Zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči rizikovému chování, snížení rizika a vlivu na dítě a mládež. Vést žáky ke správnému způsobu řešení konfliktů bez vulgarit
2. Oddálení nebo snížení výskytu projevů RCH.
3. Dlouhodobě a preventivně působit na žáky a předcházet tak vzniku RCH, informovat o sociálně patologických jevech – návykové látky, šikana, závislost na počítači, televizi...
4. Formovat osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, umí rozumně nakládat se svým volným časem a má osvojené základní sociální dovednosti.

Do prevence rizikového chování řadíme:

- a) Zneužívání návykových látek včetně experimentování.
- b) Nelátkové závislosti a rizika jejich vzniku. Především se jedná v dětském věku

o netolismus, tedy závislost na virtuálních drogách (televize, video, počítačové hry), která se může pojit s rizikem gamblingu (patologické hráčství) nebo s fenoménem netomanie (závislosti na internetu)

- c) Negativní psychosociální chování, kam řadíme mj. problémy agresivity, šikany, delikvence, záškoláctví, poruch chování, xenofobie, rasismu, které mohou vést k dalším závažnějším projevům sociopatologického jednání.

4. Vytvářet otevřený vztah s rodiči a veřejností.

5. Utvářet správný hodnotový systém u dětí a mládeže.

Aby došlo k osvojení preventivních kompetencí, naše škola průběžně zapracovává konkrétní témata prevence do vzdělávacího procesu.

Metody práce

V rámci výuky budou i nadále využívány různorodé metody práce, které se osvědčily.

Některé používané metody práce:

besedy, diskuse, zážitkové metody

výklad (informace)

samostatná práce (referáty, informace z tisku...)

sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování asertivního chování, nácvik způsobu odmítání

skupinová práce, práce ve dvojicích

projektové vyučování

třídnické hodiny

exkurze, výlety, školy v přírodě

V průběhu školního roku 2016/2017 budou plněny následující úkoly:

Účast MP a VP na odborných seminářích, kurzech a dalším vzdělávání.

Spolupráce MP s VP a učiteli při řešení případných problémů žáků.

Poskytování informací žákům (začátek školního roku, průběžně), učitelům (průběžně) a osvětová činnost zaměřená na rodiče (třídní schůzky, nástěnky). Informace a články na internetu.

Zvyšování informovanosti učitelů prostřednictvím informací a odkazů v emailu.

Bude nadále věnována zvýšená pozornost žákům s problémovým chováním.

IV. PROGRAM PREVENTIVNÍCH AKTIVIT PRO ŽÁKY ŠKOLY

I. stupeň + přípravný ročník

Bezpečná cesta do školy – třídní učitelé I. stupně

Projekt 72 hodin – „Zasad' strom“

Zdravé zuby

Zebra se za tebe nerozhledne – Policie ČR

Na I. stupni preventivní aktivity organizované MP – 1x měsíčně (východiskem budou techniky PhDr. Heleny Vrbkové a publikace Třída v pohodě)

II. stupeň

6. a 7. třída – preventivní aktivity organizované třídními učiteli ve spolupráci s MP

září – analýza třídy, sebereflexe, hodnocení třídních vztahů

říjen – květen – aktivity zaměřené na zdravý třídní kolektiv, spolupráci, budování pozitivních vztahů ve třídě, řešení aktuálních problémů v oblasti prevence

Nespecifická a specifická prevence pro žáky ve výuce, která je součástí učebních osnov

Primární prevenci na 1. stupni má na starosti především třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti seznamují především v prvouce, přírodovědě a vlastivědě. Při výuce učitel využívá různé metody, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, práci ve skupině. Navozuje příznivé klima ve třídě, usiluje o všestranný rozvoj osobnosti žáka, spolupracuje s rodiči, upevňuje základní návyky žáků v rámci hygieny, životosprávy. Pokládá základy etické a právní výchovy, snaží se včas odhalovat specifické poruchy učení i jiných postižení, soustředí se na včasné diagnostikování sociálně patologických jevů v třídním kolektivu.

Konkrétní aktivity

1. – 5. ročník

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování rizikového chování ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči
- nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed, apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, apod.

Na II. stupni se s tématy z oblasti prevence pracuje v předmětech výchova k občanství, výchova ke zdraví, přírodopis, chemie, dějepis, český jazyk a literatura.

Druhý stupeň představuje větší prostor pro působení učitele v oblasti tvorby příznivějšího sociálního klimatu. Včasná diagnostika a intervence, spolupráce s odborníky je velmi důležitá. Je nutné se věnovat problematickým skupinám žáků nebo problematickým jednotlivcům.

6. – 9. ročník

- vytváření vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídní komunity
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí, sexuálního chování, apod.
- začlenění nových žáků do komunity třídy
- trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“
- trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- zvládání náročných fyzických i duševních situací
- umění vyrovnat se s neúspěchem
- upevňování vztahů v komunitě vrstevníků
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- nácvik řešení zátěžových situací
- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
- přehled životních rizik
- společenské vztahy (včetně mediální hygieny, vlivu reklamy, apod.)
- modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů
- metoda samostatné práce s informacemi

Volnočasové aktivity pro žáky

Naše škola úzce spolupracuje s RC Medvídek a Centrem dětí a mládeže Benešov nad Ploučnicí, které pro děti v letošním roce zajišťují mnoho kroužků a mimoškolních aktivit.

Dále škola několik let spolupracuje se ZUŠ Žandov, která dětem umožňuje navštěvovat keramický kroužek a hru na hudební nástroj (klavír, kytara, flétna, bicí...)

Název aktivity, akce, kroužku	Datum nebo frekvence konání	Vedoucí programu
Keramika	1x týdně	Mgr. V. Becková
Kroužky CDM Benešov n. Pl.	celotýdenní	A. Kulíková
Aktivity MSK Benešov n. Pl.	celotýdenní	Trenéři MSK
Hra na hudební nástroje – v budově benešovské školy	celotýdenní	ZUŠ Žandov

V. SPOLUPRÁCE S OKOLÍM ŠKOLY

Organizace	Jméno pracovníka	Kontakt (adresa, telefon, e-mail)	Způsob zapojení pracovníka do spolupráce
PPP Děčín	Mgr. Iveta Jandová vedoucí PPP Děčín	Čs. armády 1164/8 405 02 Děčín I Tel.: 412 532 071; 775 441 269 E-mail: decin@pppuk.cz	konzultace
SPC Děčín	klinický psycholog - Mgr. Monika Zemancová, vedoucí SPC speciální pedagog - PaedDr. Ladislava Laušmanová	U Zámečku 352, Děčín IX, 40502 tel.: 607 936 913 e-mail: spc@specdcbynov.cz	konzultace
SVP ETOP Děčín		Pivovarská 30, Děčín IV Telefon: 412 557 171 e-mail: info@vuboletice.cz	konzultace
Ordinace dětské psychiatrie	MUDr. Kozlík Pavel	U Plovárny 1190/14 40502 Děčín Telefon: 412502250	konzultace
Obvodní dětské lékaři	MUDr. Antonín Zamykal	Děčínská 352, 407 22 Benešov nad Ploučnicí tel. 412 586 522	konzultace
	MUDr. Karel Krátký	Děčínská 352, 407 22 Benešov nad Ploučnicí tel. 412 586 606	konzultace
OSPOD (Orgán sociálněprávní ochrany dětí)	Milúše Ritterová	Magistrát města Děčín, Mírové nám. 1175/5, Děčín 4 - odbor sociálních věcí a zdravotnictví tel. 412 593 339; vila Tereza, budova A2	konzultace
Kurátor pro děti a mládež	Bc. Ivana Roučková	budova A3, Na Valech 156/6, Děčín IV tel. 412 593 208	konzultace
Policie Děčín	nprap. Petra Trypesová	Kaštanová 301/2, 405 58 Děčín telefon: 724 156 293 e-mail: krpulk.kr.pis.decin@pcr.cz	besedy

VI. EVALUACE MPP 2015/2016

viz příloha č. 2

VII. KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY

Krizový plán školy poskytuje odpovědi, návody a postupy, co dělat v případě výskytu rizikového chování žáků.

Krizový plán obsahuje:

1. TABÁKOVÉ VÝROBKY
2. ALKOHOL
3. OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY
4. ŠIKANU, KYBERŠIKANU
5. KRÁDEŽE
6. VANDALISMUS
7. SEBEPOŠKOZOVÁNÍ
8. NETOLISMUS

TABÁKOVÉ VÝROBKY

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je zakázáno kouřit. Školním řádem je kouření v prostorách školy zakázáno.

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků (včetně elektronických cigaret) v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
 2. Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
 3. Pedagogický pracovník o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, který založí školní metodik prevence do své agendy.
 4. V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.
 5. V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany dětí.
- Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem.

ALKOHOL

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Školním řádem škola stanovuje zákaz užívání alkoholu v prostorách školy v době školního vyučování i na všech akcích pořádaných školou.

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Informovat rodiče. Vždy je vhodné informovat dětského lékaře. Pokud je nutná intervence a není dobrá spolupráce s rodiči, obracíme se na specializovaná zařízení. V případě, kdy spolupráce s rodiči není efektivní a dítě je ohroženo, má škola povinnost obrátit se na OSPOD s upozorněním na možné ohrožení výchovy dítěte (ustanovení § 201 zákona č. 40/2009 Sb.). Škola má povinnost oznamovat (dle § 10 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí a mládeže) OSPOD, že jde o děti, které jsou ohroženy a jsou uvedeny v § 6 tohoto zákona. Pokud rodiče se školou nespolupracují a dítě je ohroženo na výchově, mohla by jejich

nespolupráce zakládat také podezření ze spáchání trestného činu Ohrožování výchovy dítěte dle ustanovení § 201 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.

Nález alkoholu ve škole

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

1. Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.

O nálezů ihned uvědomí vedení školy.

2. Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.

3. Zpracují stručný záznam o události.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:

1. Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.

2. O nálezů ihned uvědomí vedení školy.

3. O nálezů sepíše stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.

4. O nálezů vyrozumí zákonného zástupce žáka a orgán sociálně-právní ochrany dítěte.

5. V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY (OPL)

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

1. Školním řádem škola stanovuje zákaz užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání.

Současně stanovuje zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanovuje rovněž sankci za porušení zákazu.

2. Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Konzumace OPL ve škole

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního

vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

2. Návykovou látku je třeba žákovi odebrat za přítomnosti další osoby a s použitím ochranných pomůcek a zajistit ji, aby žák nemohl v konzumaci pokračovat. O události se sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, včetně toho, zda byly provedeny orientační testy na NL, případně další vyšetření, a s jakým výsledkem, viz níže bod 14). Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.

3. V případě, kdy je žák pod vlivem NL zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci a Policii ČR.
4. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého studenta, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Vyrozumění škola učiní i v případě, kdy žák způsobilý k pobytu ve škole je.
5. V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. jinou blízkou osobu zletilého žáka, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
6. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dětí vyžadovat pomoc.
7. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval NL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy). Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.
8. Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
9. V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
10. Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je rizikový pouze sobě, distributor může ohrozit okolí. Distribuce je trestným činem, užívání NL je porušením školního řádu.
11. Prokázané navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za rizikové a protiprávní jednání.
12. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem NL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce OPL ve škole

1. Distribuce NL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
2. Přechovávání NL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako

trestný čin (provinění v případě nezletilého žáka) - ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.

3. Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.

4. Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany dětí obce s rozšířenou působností.

5. Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáním níže.

Nález OPL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nálezů ihned uvědomí vedení školy spolu s písemným záznamem
- (3) O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- (4) V případě časové překážky na straně Policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nálezů. Obálku přelepí, přelep opatřit razítkem školy a svým podpisem a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

B. V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
- (3) O nálezů sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce.
- (4) O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.
- (5) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají důvodné podezření, že **některý z žáků má NL u sebe**, postupují takto:

- (1) Jedná se o důvodné podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- (2) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
- (3) Žáka je nutné mít do příjezdu Policie ČR izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

ŠIKANA, KYBERŠIKANA

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, tzv. kyberšikana. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Škola respektuje identitu a individualitu každého svého člena, odmítá násilí a zneužití moci v jakékoli podobě.

Škola **má nastavená konkrétní a srozumitelná pravidla v chování ve svém školním řádu**. Součástí školního řádu jsou i pravidla pro používání informačních a komunikačních technologií, internetu a mobilních telefonů (během vyučování, o přestávkách, v prostoru školy).

Ve třídě jsou nastavena **třídní pravidla**.

Škola **zajistí informovanost všech svých členů** o tom, co je a co není šikanování, jak se zachovat ve chvíli, kdy je žák nebo pedagog ohrožován agresory, a kam se může obrátit o pomoc. Žáci, pedagogové i rodiče jsou srozumitelnou formou informováni o tom, na koho se mají obrátit.

Školní šikanování má svůj **zákonitý vnitřní vývoj**. První stadium se odehrává v jakékoli skupině. Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy jde o odmítání, nekomunikaci, pomluvy, intriky vůči některému, zpravidla neoblíbenému a nejméně vlivnému členu skupiny. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Pro volbu způsobu šetření a řešení šikany je zásadní vyhodnocení závažnosti situace. Škola musí **nejprve posoudit a odhadnout závažnost šikany**. Existuje zásadní rozdíl ve vyšetřování a řešení počátečních a pokročilých stadií šikany.

Škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů nápravná opatření, z nichž některá přicházejí při šikanování v úvahu:

- výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy; podmíněně vyloučení a vyloučení ze školy - nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku);
- realizace individuálního výchovného plánu agresora;
- snížení známky z chování;
- převedení do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového prostředí a podmínek);
- vyloučení ze školy při mimořádně závažné šikaně a opakované šikaně po rozhodnutí výchovné komise – nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku. Při vyloučení žáka se musí postupovat v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád (viz Příloha č. 8 *Vzor rozhodnutí o vyloučení žáka*);
- doporučení rodičům, aby dobrovolně umístili žáka do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučení realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu;
- podání návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Stadia šikanování

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích (což může být i školou vytvářené konkurenční prostředí), kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity, například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese. Stupňování agrese může být dáno také neřešením předchozí situace.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Třída ví, o koho jde. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“. Většinou platí mezi ostatními žáky názor - „raději on, než já“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Platí „Buď jsi s námi, nebo proti nám.“ U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési

alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které pro přehlednost můžeme označit jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná. Ve čtvrtém a pátém stadiu hrozí reálné riziko prorůstání parastruktury šikany do oficiální školní struktury. Stává se to v případě, kdy iniciátor šikanování je sociometrickou hvězdou. Je žákem s výborným prospěchem, má kultivované chování a ochotně pomáhá pedagogovi plnit jeho úkoly.

Zvláštnosti u psychických šikan

U psychických šikan zůstává princip stadií nezměněn. Nicméně jejich podoba je jiná. V popředí je nepřímá a přímá verbální agrese čili psychické násilí. Často se zraňuje „jen“ slovem a izolací. Rozdíl je pouze v tom, že se nestupňuje násilí fyzické, ale psychické. Krutost psychického násilí si však v ničem nezadá s nejbrutálnější fyzickou agresí.

(Kolář, 2011)

Postupy řešení šikanování

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených.

Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování. Existuje rozdíl mezi vyšetřováním počátečních a pokročilých stadií šikanování.

Přímé a nepřímé varovné signály šikanování.

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet; účet např. z důvodu etnicity, sexuální orientace, náboženského vyznání apod.;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejm. pronášené nepřátelským, nenávistným, pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Zákonní zástupci žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechutí dítě jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčitě bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma;

své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);

- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

Postupy pro vyšetření a řešení šikany

První pomoc při počáteční šikaně:

1. odhad závažnosti a formy šikany;
2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi;
3. nalezení vhodných svědků;
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory);
5. ochrana oběti;
6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:

- a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
 - b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);
7. realizace vhodné metody:

- a) metoda usmíření;
 - b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);
8. třídní hodina:

- a) efekt metody usmíření;
 - b) oznámení potrestání agresorů;
9. rozhovor s rodiči oběti;
 10. třídní schůzka;
 11. práce s celou třídou.

Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

7. rozhovor s oběti a informátory;
8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků;
9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s oběti (oběťmi)

D. Náprava

11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

Kyberšikanu definujeme jako zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu.

Oproti šikaně tváří v tvář má kyberšikana ze své podstaty mnohem větší dosah, čímž ještě více zhoršuje prožívání oběti. Pokud je oběť šikanována ve třídě, svědky pomluv, nadávek, posmívání a ztrapňování je max. několik desítek lidí. V prostředí internetu je svědkem (ale i útočníkem) stejného chování klidně i několik desítek tisíc lidí.

Kyberšikana bývá u dětí školního věku často doplňkem klasické přímé a nepřímé šikany. Je tedy důležité při řešení prověřit případné souvislosti s klasickou šikanou. Tedy pokud probíhá klasická šikana (př. nadávky, ponižování...), je nutné zjistit situaci oběti v kyberprostoru (mobil, profil, chat,...) a naopak.

Oběť klasické šikany se může stát agresorem v kyberšikaně.

Co dělat?

1. Zajistěte ochranu oběti
2. Kontaktujte operátora mobilní sítě nebo zřizovatele www stránek, profilu...atd.
3. Zajistěte dostupné důkazy s podporou IT kolegy
4. Důkladně vyšetřete a žádejte odbornou pomoc
5. Opatření - zvolte takové opatření a řešení, které je odpovídající závažnosti prohrěšku a důsledkům, které agresor způsobil.
6. Informujte rodiče oběti i rodiče kyberagresora. Postup a zásady sdělování informací jsou stejné jako u „klasické šikany“ (např. NE konfrontace oběti a agresora). Poučte rodiče o tom, koho mohou (je vhodné) kontaktovat (Policie ČR, OSPOD, PPP, právní zástupce atd.). Některé případy kyberšikany nespádají do kompetence školy.
7. Postihy - při postizích agresorů postupujte v souladu se Školním řádem a již vypracovaným krizovým plánem.

Oběti je třeba doporučit, aby:

- Neodpovídala
- Ukládala důkazy (screenshoty)
- Mluvila o tom, co se jí děje

KRÁDEŽE

Krádeže, zejména mobilních telefonů, finančních obnosů a přezůvek jsou nejčastějšími formami protiprávního jednáním, se kterými se lze v prostředí škol setkat.

Jak postupovat preventivně proti krádežím

1. Ve školním řádu je uvedeno, že krádeže jsou protiprávním jednáním a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil.

2. Upozornit žáky a jejich zákonné zástupce, že nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Škola ve školním řádu, školské zařízení ve vnitřním řádu:

zdůrazňuje, že (cenné) věci, které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním nemají žáci do školy

nebo školského zařízení nosit nebo ředitel školy ve školním řádu určuje způsob zajištění těchto předmětů na určeném místě.

I v případě, že bude žákům doporučeno nenesit do školy věci nesouvisející s vyučováním, nelze se odpovědnosti za škodu způsobenou na vnesených nebo odložených věcech jednostranně zprostit a za klenoty, peníze a jiné cennosti se odpovídá do výše 5 000 Kč (§ 1 nařízení vlády č. 258/1995 Sb., kterým se provádí občanský zákoník); pokud budou věci převzaty do úschovy, hradí se škoda bez omezení.

3. Vést žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí

a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

1. O události pořídít záznam na základě výpovědi poškozeného.

2. Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost.

3. V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

VANDALISMUS

Vandalismus ve školním prostředí se projevuje ničením školního majetku nebo jeho poškozováním a ničením majetku ostatních žáků a žákyň, případně dalších členů školní komunity. Jedná se buď o významné útoky na věci, které mají za následek jejich úplné zničení nebo významné poškození.

Nejrizikovější čas co do četnosti případů vandalismu je rozhodně přestávka mezi vyučovacími hodinami nebo přestávka mezi dopoledním a odpoledním vyučováním. Eliminace jevu v této době pomocí situačních opatření je možná. Fyzický dohled nad žáky a žákyněmi je jedním ze způsobů kontroly jevu vykonávání přímého fyzického dohledu (tedy tzv. „dozor“).

Organizované přestávkové aktivity – někteří žáci a žákyně, kteří nevědí, co by měli o přestávce dělat, vyplňují tuto prázdnotu násilím vůči věcem. Nabídka konkrétní činnosti je může nasměrovat k jiným aktivitám.

Doporučený postup

1. Podmínky zacházení se školním majetkem je zakotveno ve školním řádu a to včetně sankcí, které škola použije v případě, že se někdo dopustí úmyslného ničení majetku. Náhrada škody není sankce, ale samozřejmost. Předpokladem je současně písemné stvrzení zákonnými zástupci žáka o seznámení se školním řádem.
2. Náhradu úmyslně způsobené škody důsledně vymáhejte po tom, kdo ji způsobil. U nezletilých potom po jejich zákonném zástupci.
3. Opakovaně s žáky a žákyněmi komunikujte na téma ochrana majetku a zacházení s cizím majetkem.
4. Jestli žák nebo žákyně, kteří škodu způsobili, nejeví ochotu k její nápravě, případně je škoda takového rozsahu, že věc nelze svépomocně opravit, vyrozumívejte o tomto chování zákonné zástupce žáků a žákyň a dohodněte s nimi způsob náhrady škody.
5. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu a ten, kdo ji způsobil, není ochotný škodu nahradit, vyrozumívejte Policii ČR a oznamte podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
6. U škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák nebo žákyně, preferujte tento způsob náhrady škody.
7. O způsobené škodě proveďte záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – co - kdy – kde – jak – proč – čím...
8. Snažte se vždy dobrat příčiny takového jednání a s ní následně pracovat.

SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

Sebepoškozování (automutilace, selfharm) je komplexní autoagresivní chování, které na rozdíl od sebevraždy nemá fatální následky a které lze nejlépe chápat jako nezralou, maladaptivní odpověď na akutní anebo chronický stres, nezvladatelné emoce či myšlenkové pochody. Přestože člověk neznalý problematiky může sebepoškození lehce vnímat jako pokus o sebevraždu, smrt při sebepoškozujícím aktu na rozdíl od sebevražedného pokusu není v naprosté většině případů motivem a cílem jednání (ač je ve skupině poškozujících se dětí a mladistvých statisticky osmkrát vyšší výskyt sebevražd než v běžné populaci).

Za patologické sebepoškození se obecně nepovažuje poranění, které je v dané kultuře tolerované a jehož primárním cílem je dekorace těla (v naší kultuře typicky piercing a tetováž), sexuální uspokojení, spirituální zážitek v rámci rituálních praktik či začlenění se do skupiny vrstevníků nebo demonstrace vlastní hodnoty mezi nimi (snaha být „cool“ a „in“).

Existují různé způsoby sebepoškozování (dále také jako SP) s rozdílnou závažností poškození. Nejčastěji pozorovaným sebepoškozujícím (automutilačním) chováním je

- řezání (žiletkou, střepem atd.)
- pálení kůže.

Jinými formami jsou

- škrábání,
- píchání jehlou,
- rozrušování hojících se ran,
- značkování rozpáleným kovem nebo například značkovací pistolí,
- obrušování popálené kůže,
- kousání, údery, nárazy,

dloubání, tahání kůže a vlasů/ochlupení a další.

Sebepoškozování se může týkat kterékoliv části těla, nejčastějším místem poškození však bývají ruce, zápěstí a stehna. Závažnost poškození může sahát od povrchových ran až po poranění vedoucí k trvalému znetvoření.

Řeší: výchovný poradce, školní psycholog, třídní učitel, školské poradenské zařízení, pediatr/pedopsychiatr, event. orgán sociálně právní ochrany dítěte

V případě přímého rizika závažného ublížení či ohrožení života (přímé riziko = žák drží ve škole žiletku a plánuje se řezat, mluví o sebevraždě atd./nepřímý předpoklad rizika = učitel objeví staré jizvy na zápěstí atd.)

- Psychiatrické oddělení či klinika spádové nemocnice, centrální příjem nejbližší psychiatrické léčebny – i nedobrovolně, ideálně po předchozí telefonické konzultaci

Pokud žák není aktuálně ohrožen závažným sebezraněním (platí pro žáky motivované k řešení situace a hledání pomoci, vynucená konzultace u odborníka málokdy přinese efekt)

- dostupná psychiatrická či psychologická ambulance – ideálně s doporučením od dětského/dorostového lékaře, resp. po telefonickém objednání rodiči (nutno počítat s čekacími lhůtami, zejména pokud bude konzultace hrazena zdravotní pojišťovnou)
- krizová centra – netřeba doporučení zdravotnického zařízení, předchozí telefonická nebo e-mailová domluva vhodná, ale není nutná

Samotné sebepoškozování není trestný čin, ale navádění/nucení k sebepoškozování, sebevraždě nebo příčiny vyvolávající SP, jako je třeba sexuální zneužívání, týrání apod., jsou trestné činy, na něž se vztahuje oznamovací povinnost.

Nespecifická prevence:

- posilování schopnosti dětí zvládat zátěž (schopnost zvládat zátěž obecně v populaci klesá) – součást univerzálních i cílených preventivních přístupů (např. umožnit mladým lidem v rámci školních a mimoškolních aktivit poznat a vyzkoušet různé metody zvládání stresu a negativních emocí)

- posilování schopnosti rozeznávat existující silné stránky a rozvíjet je
- naučit obracet se na druhé a navazovat s nimi vztahy autentickým a smysluplným způsobem a účastnit se aktivit, při kterých mohou pociťovat smysluplnou vazbu a sounáležitost

Specifická primární prevence

Důležitá je vnímavost vůči projevům možného sebepoškozování:

- nevysvětlené popáleniny, řezné rány, jizvy a jiné shluky stop na kůži, běžným místem sebepoškozování bývají paže, zápěstí a předloktí nedominantní horní končetiny, ale stopy sebepoškozování se mohou vyskytnout prakticky na kterékoliv části těla
- ročnímu období nepřiměřené oblečení (dlouhé rukávy a dlouhé kalhoty v létě), potítka a jiné krytí zápěstí, vyhýbání se aktivitám, které vyžadují odhalení těla (plavání, tělocvična), obvazy a náplasti
- netypické osobní věci (žiletky a jiné pomůcky, použitelné k řezání či úderům)
- nárůst známek deprese či úzkosti
- neuvěřitelné nebo neúplné historiky jako odpověď na cílené dotazy

Otázky na SP musí být emočně neutrální a neútočné.

Při pořádání preventivních akcí je třeba se vyhnout kontraproduktivním jednorázovým vzdělávacím akcím cíleným primárně na zvýšení informovanosti o formách a praktikách sebepoškozování. Při osvětě je vhodné zaměřit se spíše na vyvolávající příčiny (emoční potíže, zvládání zátěže atd.), resp. vzdělávat spíše rodiče a učitele než děti.

Primární prevence indikovaná

- pomoci odhalit spouštěče sebepoškozování
- pomoci zlepšit schopnost uvědomit si stresory udržující SP
- zlepšit schopnost rozeznat, prožívat a zvládat produktivnějšími, pozitivními způsoby emoční stavy a vlastní emoce, naučit vhodnějšími strategiemi zvládání stresu a poskytnout adaptivnější alternativy pro řešení zátěžových situací
- motivace a asistence při odstraňování přidružených problémů (užívání návykových látek)

Doporučovaný postup:

- Posoudit aktuální riziko závažného sebepoškozování a v případě jeho přítomnosti odeslat dítě, event. i proti vůli rodičů, do spádového psychiatrického zařízení
- Kontaktovat rodinu, systematická dlouhodobá spolupráce s rodinou
- Předat dítě školnímu psychologovi. Pokud škola nedisponuje školním psychologem, lze samozřejmě využít služeb psychologa pedagogicko-psychologické poradny.
- Motivovat dítě a rodinu k návštěvě specialisty – krizové centrum, psychologická/psychiatrická ambulance
- Stanovit jasně hranice a pravidla na půdě školy
- Ideální přístup je takový, ve kterém je SP tolerováno, ale vede ke konkrétním důsledkům – například lze zavést pravidlo, že žák může za učitelem přijít kdykoliv, když pociťuje nutkání poškodit se, ale učitel se mu nebude věnovat, pokud se poškodí (za podmínky, že

jiný dospělý, učitel či rodič zvládne akutní situaci s eventuálním ošetřením či zabráněním dalším následkům).

Nevhodný postup:

- snaha okamžitě odstranit sebepoškozující chování
- sankce a ignorace

Pedagog může v některých případech být nejdůležitějším dospělým motivujícím dítě ke změně, resp. vyhledání odborné pomoci. Na druhou stranu bez spolupráce s rodinou je jeho kompetence (ale i odpovědnost) limitovaná.

Poškozující se dítě/mladistvý představuje velkou zátěž na toleranci odpovědného dospělého a rizikový faktor vzniku burn-out syndromu a dalších psychických potíží – učitel zainteresovaný v problému poškozujícího se žáka potřebuje účinné metody prevence vyhoření, podporu nadřízeného a v ideálním případě supervizi u certifikovaného supervizora.

- Ohlašovací povinnost se netýká přímo sebepoškozování, ale doprovodných problémů často SP doprovázejících – šikany, sexuálního zneužívání, zanedbávání péče, týrání dítěte (syndrom CAN) atd. – viz další kapitoly
- Povinnosti hlášení podléhá navádění dětí k sebepoškození/sebevraždě (skupina poškozujících se, kyberšikana).
- V případě přímého rizika vážného zranění nebo smrti následkem sebepoškození je namíste okamžitá, i nedobrovolná *hospitalizace na psychiatrii* – při odmítání hospitalizace bývá nutná asistence Policie ČR.

NETOLISMUS

Termínem **netolismus** označujeme závislost (závislostní chování či závislost na procesu) na tzv. virtuálních drogách. Mezi ně patří zejména:

- počítačové hry,
- sociální sítě,
- internetové služby (různé formy chatu),
- virální videa,
- mobilní telefony,
- televize aj.

K příznakům netolismu patří:

- méně vykonané práce,
- pocit prázdnoty, když není člověk u počítače,
- ztráta kontroly nad časem stráveným u počítače,
- brzké vstávání k počítači nebo ponocování u počítače,
- rostoucí nervozita a neklid, když člověk delší dobu nemůže hrát,
- přemýšlení o počítači, když ho člověk zrovna nepoužívá,
- krádeň peněz na nákup her,
- stále více a více času potřebného k uspokojení ze hry,

- zkreslování, zatajování informací o své závislosti,
- hraní kvůli úniku od osobních problémů,
- narušené vztahy s rodinou,
- zanedbávání učení,
- opouštění dřívějších zájmů a přátel,
- zhoršující se školní výsledky.

Zásadní pro možnost poskytnutí pomoci je vytvoření důvěryhodného vztahu mezi školou a rodiči/zákonnými zástupci dítěte. Vzájemná spolupráce s cílem poskytnout dítěti podporu je základní podmínkou pro započítí jakékoliv intervence.

Vlastní odborná pomoc pak může být úkolem institucí a organizací, jejichž databázi vytváří a pravidelně aktualizuje krajský školní metodik prevence pro příslušný region. Jeho prostřednictvím je tato databáze k dispozici školním metodikům prevence územně příslušných škol.

Obecně se dá říci, že odbornou pomoc v oblasti netolismu mohou v daném kraji poskytovat:

- pedagogicko-psychologická poradna
- středisko výchovné péče
- odborná zdravotnická zařízení
- nestátní organizace orientované na danou problematiku

Kromě těchto místně příslušných institucí můžete získat informace a pomoc také prostřednictvím následujících portálů:

<http://www.saferinternet.cz/>

<http://www.e-bezpeci.cz/>

<http://www.nebudobet.cz/>

<p>Typ prevence (specifická, nespecifická)</p>	<p>Jak předcházet rozvoji netolismu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sledujte, jaké hry děti hrají. • Uvědomte si, že hry mají i kladné stránky, některé umožňují rozvíjet logiku, postřeh, schopnost orientace ve složité situaci, koordinaci očí a rukou, koncentraci, plánování, řešení problémů a další schopnosti. Důležitý je výběh her a přiměřenost času jim věnovaného. • Hrajte hry spolu s dítětem a potom si o nich povídejte – pomáháte tak rozlišovat fikci od reality. • Stanovte strikní limity, kdy dítě může hrát a kdy ne. • Dávejte pozor, aby dítě nehrálo hry u kamarádů. • Zjistěte, zda dítě hraním počítačových her neutíká od nějakých problémů. • V průběhu hraní ved'te dítě k tomu, aby si po určité době (např. po hodině) udělalo přestávku, během ní o hře mluvte. • Podporujte dítě v jiných zájmech. • Předcházejte tomu, aby se dítě nudilo. • Posilujte zdravé sebevědomí dítěte.
---	--

<p>Jak postupovat</p>	<p>Doporučit se dají postupy uvedené v předchozím okně tabulky. V každém případě je základem prevence kvalifikované pozorování pedagoga, které může poukázat na více typů rizikového chování. Unavenost, nervozita, náhlé změny v chování, zhoršení prospěchu atd., to vše může učiteli napovědět, že žák prochází nějakou změnou, která nemusí být v pořádku. Zásadní je tedy být citlivý na podobné signály, dokázat nezaujatě pozorovat a hlavně signály nepřehlížet a nebagatelizovat. Potvrzení, že je rizikové chování mezi dětmi běžné, tedy že se stává normou, vede jen k rozvíjení a prohlubování problému.</p> <p>V praxi se stává, že rodiče či zákonní zástupci žáka nepovažují nelátkové závislostní chování dítěte za závažné. V tom případě může pedagog mj. seznámit rodiče/zákonné zástupce seznámit s tímto materiálem. Měl by je rovněž informovat o rizicích, které se s netolismem pojí.</p>
<p>Možnosti a limity pedagoga</p>	<p>Hlavními úkoly každého pedagoga je vzdělávat a vychovávat. Provádět úspěšné intervence týkající se problematiky netolismu nespadá do jeho kompetencí. V této oblasti musí být pedagog především dobrý a citlivý pozorovatel, který si všímá varovných a nežádoucích změn v chování svých žáků. Podobně jako u většiny typů rizikového chování si můžete všimnout:</p> <ul style="list-style-type: none"> • narušení vztahů • zhoršení prospěchu (žákovi nezbývá čas na učení) • unavenosti (hraje dlouho do noci) • ztráty kamarádů (vymění je za ty virtuální) • zvýšené agresivity (spojené především s nemožností být on-line) <p>Učitel by měl dokázat vzbudit důvěru a nabídnout adekvátní pomoc. Tou může být především zprostředkování kontaktů na odborná zařízení (sít' takových kontaktů si můžete vytvořit na základě kapitoly „Sít' partnerů...“) a podpora žáka při řešení obtížných situací, které mu jeho rizikové chování přináší. Nutná je vždy spolupráce s kolegy, vedením a především rodiči/zákonnými zástupci žáka.</p>
<p>V jakém případě vyrozumět Policii ČR / OSPOD</p>	<p>Legislativní rámec vztahující se konkrétně k netolismu neexistuje. Stejně tak není netolismus definován v rámci Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN10). Vyrozumění se tedy vztahuje spíše k obecným pravidlům zajištění bezpečí a zdravého vývoje žáka ve škole. V každém případě se dá důrazně doporučit kontaktovat rodiče/zákonné zástupce žáka.</p>

VIII. SEZNÁMENÍ PRACOVNÍKŮ ŠKOLY S MPP

	Datum	Podpis ředitele/ředitelky školy
Seznámení ředitele/ředitelky školy s MPP	10. 10. 2016	
Seznámení pedagogického sboru školy s MPP	7. 11. 2016	